

28 Mayıs 2018

Numan Kurtulmuş
T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı
İsmet İnönü Bulvarı No:32 06100
Emek Ankara, Türkiye

Abdulhamit Gül
Adalet Bakanlığı
Kızılay Mahallesi, Milli Müdafa Cd., 06420
Çankaya/Ankara, Turkey

Cc: UNESCO Türkiye Millî Komisyonu

Sayın Prof. Dr. Numan KURTULMUŞ ve Adalet Bakanı Abdulhamit GÜL,

Aşağıda imzası bulunan kültür ve insan hakları kurumları olarak bizler, Batman Savcılığı'na sinemacı Çayan Demirel ve Ertuğrul Mavioğlu aleyhindeki suçlamaların derhal düşürülmesi ve filmin ve yönetmenlerinin suçlu kılınmasına dair çabaların sona erdirilmesi için çağrıda bulunuyoruz. Ayrıca, Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanlığı'nı ve Sinema Genel Müdürlüğü'nü her iki sinemacıyı desteklemeye ve haklarındaki suçlamaların düşürülmesini savunmaya çağırıyoruz. Demirel ve Mavioğlu aleyhinde görülecek olan yaklaşan duruşmalar, Türkiye'de endişe verici sayıda sanatçının, akademisyenin ve gazetecinin serbest konuşma özgürlüklerini barışçıl bir şekilde kullanmalarının suç haline getirildiği bir döneme denk geliyor.

Demirel ve Mavioğlu, 29 Mayıs'ta Batman 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nde hakim karşısına çıkacak. Söz konusu yönetmenler, 'Bakur/Kuzey' belgeseli dolayısıyla Türk Ceza Kanunu'nun 3713 Sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun 7/2 maddesinde yer alan "terör örgütü lehine propaganda yapmak" ile suçlanıyor. Suçlu bulunurlarsa beş yıla kadar hapis cezası alabilirler. 2013 yılının yaz ve sonbahar aylarında çekilen uzun metrajlı belgesel 'Bakur/Kuzey', Türkiye'nin güneydoğusundaki üç ayrı kampta PKK üyelerinin günlük hayatını gösteriyor. 'Bakur' filminin çekimi ve prodüksiyonu zamanlama olarak ateşkesin yürürlükte olduğu Türkiye hükümetiyle PKK arasında 40 yıllık bir çatışmanın sona erdirilmesini hedefleyen barış görüşmeleri dönemine denk geliyor.

Barış görüşmelerinin tıkanıdığı dönemde, 'Bakur/Kuzey' filminin 5 Mayıs 2015'te 34. İstanbul Film Festivali'nde prömiyerini yapması planlanıyordu, ancak o gün geldiğinde İstanbul Kültür ve Sanat Vakfı (İKSV) gösterimi iptal etti. Film daha sonra birçok uluslararası ve ulusal festivalde gösterildi, ancak iki yıl sonra 20 Aralık 2017'de, filmin yönetmenleri terör örgütü lehine propaganda yapmak ve "PKK/KCK terör örgütünün, cebir, şiddet veya tehdit içeren yöntemlerini meşru göstermek" ile suçlandılar. Suçlu bulunurlarsa, Türkiye'de film yönetmenleri ilk kez bir film gerekçesiyle hapis cezasına çarptırılmış olacak. Bu, Türkiye'de ifade özgürlüğünün durumu açısından oldukça tehlikeli bir emsal teşkil edecektir. Ancak, 'Bakur/Kuzey' filminin bu durumu Türkiye'de serbest ifade hakkının barışçıl bir şekilde uygulanmasına

yönelik bir saldırı olarak izole bir vaka değil. Birçok gazeteci, akademisyen, yazar ve sanatçı şu anda benzer cezai kovuşturmayla karşı karşıya.

İfade özgürlüğü hakkı, ister bir filmde, bir gazetede, bir resimde ya da barışçıl bir protestoda olsun, işleyen bir demokratik toplumun ve yaşayan kültürlerin gelişiminin vazgeçilmez bir parçasıdır. Sanatsal ifade, çatışmaları ele almakta, eski düşmanları uzlaştırmakta verimli bir rol oynayabilir ve uzun süren çatışmalar yaşayan bireyler ve gruplar arasındaki güvenin inşasına katkıda bulunabilir. Türkiye de bunu tasvip etmektedir ve Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme'yi ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ni onaylamak suretiyle bu özgürlükleri korumak adına uluslararası taahhütlerde bulunmuştur. Ayrıca, ifade özgürlüğü hakkı Türkiye Anayasası'nda "herkes, düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkına sahiptir" ibaresini içeren 26. maddesi ile korunmaktadır. Bu taahhütlere dayanarak, Türkiye ancak Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme'nin 20. maddesinde belirtildiği gibi "ayrımcılık, düşmanlık ya da şiddete kışkırtma" oluşturduğundan ulusal güvenliğe tehdit teşkil eden istisnai ve kesin olarak tanımlanmış durumlarda tartışmalı işleri bu korumalardan hariç tutabilir. Dahası, Johannesburg İlkeleri'nin 6. ilkesine dayanarak, ifade, ancak şiddeti teşvik etmeyi amaçladığı ya da muhtemel kıldığı kanıtlandığı takdirde ulusal güvenliğe yönelik bir tehdit olarak cezalandırılabilir.

'Bakur/Kuzey' filmi, ayrımcılığı, düşmanlığı ve şiddeti teşvik etmemektedir, aksine PKK ile Türkiye hükümeti arasındaki on yıllarca süren bir ihtilaftan sonra barış anlaşmasına varma çabalarını belgelemektedir. Fragmanında belirtildiği üzere filmin amacı, izleyiciyi "Türkiye'de onlarca yıldır devam eden, adı konulmamış savaşın en önemli öznesi olan PKK'ye derinlemesine bir bakışa" davet etmektir. Bu yaratıcı iş, açıkça ve kesin olarak, Türkiye'nin iç ve dış taahhütlerine istinaden korunmaktadır. Türkiye, ifade özgürlüğünü korumak ve sanatçıların korkusuzca özgür üretimini garantiye almak için ulusal ve uluslararası taahhütlerini yerine getirmelidir.

Saygılarımızla,

İmzalayanlar:

Adil Soz - International Foundation for Protection of Freedom of Speech

AG DOK

Albanian Media Institute

Arterial Network

Articolo 21

Association of Caribbean Media Workers

Bytes for All

Cartoonists Rights Network International (CRNI)

Committee for Relevant Art (CORA)

City of Asylum – Pittsburgh

Committee to Protect Journalists (CPJ)

Danish PEN

Documentarist İstanbul Belgesel Günleri
English PEN
European Documentary Network (EDN)
European Grassroots Antiracist Movement - EGAM
Federation of European Film and TV Directors (FERA)
Freedom Forum
Freemuse
Independent Journalism Center - Moldova
Index on Censorship
International Partnership for Human Rights (IPHR)
International Press Institute (IPI)
Mediacentar Sarajevo
Media, Entertainment and Arts Alliance
Media Institute of Southern Africa
National Union of Somali Journalists
Norwegian PEN
OpenMedia
Pacific Island News Association
PEN America
PEN Canada
PEN International
P24 (Platform for Independent Journalism)
Reporters Without Borders
Safe+Secure (DocSociety)
South East Europe Media Organisation (SEEMO)
South East European Network for Professionalization of Media
Sundance Institute
Syrian Center for Media and Freedom of Expression
Tamizdat
The Beverly Rogers, Carol C. Harter Black Mountain Institute
The Independent Filmmaker Project (IFP)
The International Exile Film Festival – Sweden
VdÜ e.V. – Die Literaturübersetzer
Vigilance for Democracy and the Civic State
VS – Verband Deutscher Schriftstellerinnen und Schriftsteller
World Association of Community Radio Broadcasters (AMARC)